

Block Scheduling

Waldorfschulen

Ενιαιοποίηση των διδακτικών ωρών

Μπλοκ μαθημάτων

Εποχιακή διδασκαλία

**ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ
ΩΡΟΛΟΓΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**

«Για να γνωρίσουμε κάτι σε βάθος πρέπει να του αφιερώσουμε χρόνο και όχι να το προσπεράσουμε βιαστικά»

Σωκράτης «Θεαίτητος»

Το πρόβλημα της διάρθρωσης του ΩΠ συνδέεται με:

- το πρόβλημα της αναδόμησης του χρόνου διδασκαλίας και της κατανομής των διδακτικών ωρών,
- την ευελιξία και την αυτονομία που παρέχεται στον εκπαιδευτικό.

Η δομή του χρόνου διδασκαλίας ανήκει στις παραμέτρους του κρυφού ΑΠ.

Λόγοι υπέρ της αναθεώρησης των ΩΠ

- Τα 45 δεν επαρκούν για την ολοκλήρωση του μαθήματος.
- Δεν λαμβάνεται υπόψη το περιεχόμενο της διδακτικής ενότητας.
- Το ίδιο μάθημα επανέρχεται μετά από ημέρες στο πρόγραμμα.
- Εναλλαγή πολλών μαθημάτων και εκπαιδευτικών μέσα στην ίδια μέρα και εβδομάδα.
- Ο μαθητής αναγκάζεται να αλλάζει συνεχώς τη «συχνότητα» του εγκεφάλου του, προσπαθώντας να προσαρμοσθεί συνεχώς σε διαφορετικά θέματα.
- Δεν αναδεικνύονται οι σχέσεις και οι συσχετισμοί μεταξύ γνώσεων από διάφορα μαθήματα και διάφορες γνωστικές περιοχές με την υπέρβαση των ορίων του μαθήματος.

Εποχιακή διδασκαλία

- Τα μαθήματα δεν διδάσκονται το ένα δίπλα στο άλλο και όλα συγχρόνως, αλλά διαδέχονται το ένα το άλλο σε «εποχές», οι οποίες καλύπτουν συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα.
- Οι διδακτικές ώρες για την επεξεργασία μιας ενότητας ή ορισμένων ενοτήτων από ένα μάθημα συγκεντρώνονται σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, μια εποχή.
- Κάθε εποχή έχει το δικό της θέμα το οποίο εξαντλείται με το πέρας της εποχής.

Block Scheduling

- Πρόκειται για αναθεώρηση και αναδιοργάνωση του Ωρολογίου Προγράμματος με γνώμονα τη συγκέντρωση τόσο της χρονικής διάρκειας όσο και του περιεχομένου ενός μαθήματος.
- Προβλέπει μια ιδιότυπη ομαδοποίηση των διδακτικών ωρών.
- Ο αριθμός των διδασκόμενων μαθημάτων μειώνεται δραστικά, ενώ ο χρόνος διδασκαλίας για κάθε μάθημα διπλασιάζεται.
- Η οργάνωση των εποχών και η επεξεργασία των θεμάτων γίνεται με τη συνεργασία των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στην ίδια διδακτική περίοδο («συνεργατικό μοντέλο»).

Τύποι ομαδοποίησης του διδακτικού χρόνου

- Εξαμηνιαία, τετραμηνιαία ή τριμηνιαία οργάνωση κάθε μαθήματος.
- Δύο ή περισσότερα μαθήματα διδάσκονται κατά εποχές που διαρκούν από δύο έως περισσότερες εβδομάδες. Την επιλογή των μαθημάτων κάνει συνήθως ο εκπαιδευτικός χωρίς άλλη διοικητική ρύθμιση π.χ. καθημερινά τη θέση των επτά περίπου μαθημάτων 50λεπτης διάρκειας καταλαμβάνουν τέσσερα 90λεπτα 'block' μαθημάτων. Μεταξύ αυτών παρεμβάλλονται 15λεπτα διαλείμματα.

Τύποι ομαδοποίησης διδακτικού χρόνου

- **day 1/day 2 block schedule**

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται κάθε δεύτερη ημέρα με ομαδοποίηση των διδακτικών ωρών. Όλα τα μαθήματα διδάσκονται μέσα στην εβδομάδα. Η διάρθρωση δεν απέχει πολύ από το συμβατικό Ωρολόγιο Πρόγραμμα.

- **`4x4 semester block schedule**

90λεπτη διδασκαλία τεσσάρων μαθημάτων (courses: 1, 2, 3, 4) καθημερινά για ένα ολόκληρο εξάμηνο και αντικατάστασή τους από τα υπόλοιπα τέσσερα κατά το επόμενο εξάμηνο.

Τύποι ομαδοποίησης διδασκτικού χρόνου

- **Parallel block**

Εφαρμόζεται ιδιαίτερα στο Δημοτικό Σχολείο. Διαχωρισμός των μαθητών μιας τάξης σε δύο ομάδες. Η πρώτη παραμένει στην τάξη με τον εκπαιδευτικό της τάξης, ενώ η δεύτερη μεταφέρεται στο εργαστήριο υπολογιστών, φυσικής ή μουσικής, και τανάπαλιν.

- Διδάσκονται κατά εποχή διάρκειας μιας εβδομάδας, και για δύο ώρες ημερησίως, αλληλοδιαδόχως τα μαθήματα Γλώσσα, Ιστορία, Γεωγραφία, Φυσική/Χημεία, Βιολογία και Τέχνη.

Τύποι ομαδοποίησης διδασκτικού χρόνου

- Σε ορισμένα σχολεία στη Γερμανία διδάσκονται η Γλώσσα και τα Μαθηματικά με εποχιακή διδασκαλία. Οι ενδιάμεσες παύσεις καλύπτονται με ασκήσεις και επαναλήψεις.

Τύποι ομαδοποίησης διδασκτικού χρόνου

- Ορισμένα μαθήματα (Γλώσσα, Μαθηματικά, Ιστορία, Φυσική, Χημεία, Βιολογία, Γεωγραφία) διδάσκονται από τον εκπαιδευτικό της τάξης επί δύο ώρες ημερησίως και για ορισμένες, συνήθως τρεις, εβδομάδες αλληλοδιαδόχως, απαρτίζοντας το «κύριο μάθημα».

Μετά το κύριο μάθημα, το οποίο διδάσκεται τις δύο πρωινές ώρες, ακολουθούν τα άλλα μαθήματα, Ξένες Γλώσσες, Θρησκευτικά, Μουσική, Τεχνικά και Γυμναστική, τα οποία διδάσκονται συνήθως από εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων.

Ερωτήματα:

- Προσφέρονται όλα τα μαθήματα για εποχιακή διδασκαλία;
- Με ποια κριτήρια θα αποφασιστεί αν ένα μάθημα θα προσφερθεί κατά εποχές;
- Πώς θα γίνει ο συνδυασμός των επιμέρους εποχών και των επιμέρους μαθημάτων.
- Ικανοποιούνται οι παιδαγωγικοί σκοποί που σχετίζονται με την ολόπλευρη ανάπτυξη του μαθητή;

Επιμέρους μαθήματα:

- Η αναγκαιότητα της άσκησης ή της επανάληψης δεν επιτρέπει σε ένα μάθημα, π.χ. όπως η Γυμναστική, να διδαχθεί κατά εποχές, τουλάχιστον απομακρυσμένες μεταξύ τους.
- Το ίδιο ισχύει και με την Μουσική, μια και η παρεμβολή μακρόχρονων παύσεων θα έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια σχετικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων.

Επιμέρους μαθήματα:

- Η Γλώσσα και τα Μαθηματικά διδάσκονται τόσο με εποχιακή όσο και με ωριαία διδασκαλία.
- Ορισμένα μαθήματα όπως η Ιστορία, η Φυσική και η Χημεία, προσφέρονται για 'en bloc' διδασκαλία, γιατί μπορεί να οργανωθούν σε ενότητες περιεχομένου.
- Εδώ και μερικά χρόνια σε ορισμένα σχολεία διδάσκονται κατά εποχές και οι Ξένες Γλώσσες. Συγκεκριμένα αντί να διδάσκονται Αγγλικά και Γαλλικά τρεις ώρες την εβδομάδα επί μία διδακτική ώρα, διδάσκεται μια γλώσσα επί μια ώρα την ημέρα και επί τρεις εβδομάδες, οπότε αντικαθίσταται από την άλλη.

Πλεονεκτήματα:

- Μειώνεται ο αριθμός των μαθητών με τους οποίους επικοινωνεί καθημερινά ο εκπαιδευτικός.
- Διευκολύνεται η διαθεματική προσέγγιση του περιεχομένου διδασκαλίας.
- Διευκολύνεται η ποιοτική σύνδεση περιορισμένου αριθμού μαθημάτων παρά οι επιφανειακοί συνδυασμοί διάφορων μαθημάτων.
- Προσφέρεται για εμβάθυνση σε ένα θέμα, μια και παρέχει τη χρονική δυνατότητα για την επεξεργασία του από διάφορες πλευρές.

Πλεονεκτήματα:

- Ενδείκνυται για την εφαρμογή του σχεδίου εργασίας (project).
- Συμβάλλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος των κατ' οίκον εργασιών.
- Διευκολύνεται η συγκέντρωση του μαθητή και η επιστράτευση των πνευματικών και ψυχικών του δυνάμεων προς συγκεκριμένη κατεύθυνση.

Πλεονεκτήματα:

- η εποχιακή διδασκαλία δραστηριοποιεί περισσότερο τον μαθητή, εξασφαλίζει μεγαλύτερη ετοιμότητα στη μάθηση και διάθεση για συνεργασία
- η διδασκαλία κατά «εποχές» περιορίζεται σε λίγα μαθήματα και θέματα, με αποτέλεσμα ο εκπαιδευτικός να σχεδιάζει πιο άνετα τη διδασκαλία του
- επέρχεται ηρεμία στην ατμόσφαιρα της τάξης και μειώνονται σημαντικά τα προβλήματα πειθαρχίας
- ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να ασχοληθεί με συγκεκριμένους μαθητές και να προωθήσει την εξατομίκευση και διαφοροποίηση της διδασκαλίας
- κυρίως στη Μέση Εκπαίδευση ο εκπαιδευτικός γνωρίζει καλύτερα τους μαθητές του και έχει μεγαλύτερες δυνατότητες να συνεργασθεί με συναδέλφους του

- Μικρές πρακτικές ωφέλειες για τους μαθητές:
 - δεν είναι αναγκασμένοι να εναλλάσσουν συνεχώς επάνω στο θρανίο τους το ένα βιβλίο μετά το άλλο
 - δεν προσαρμόζουν τη σκέψη τους σε διαφορετικά μαθήματα
 - ανακουφίζεται η πλάτη των μαθητών με το «ξαλάφρωμα» της σχολικής τσάντας.

Μετανεκτρήματα:

- Οι μακρές παύσεις έχουν ως συνέπεια σημαντική απόσβεση των μεμαθημένων.
- Εάν ένα μάθημα αναπτύσσεται «συστηματικά» (η προηγούμενη ενότητα αποτελεί προϋπόθεση για τη μετάβαση στην επόμενη ή η επόμενη στηρίζεται στην προηγούμενη) όπως π.χ. σε ορισμένες ενότητες στα Μαθηματικά, δεν ενδείκνυται για εποχιακή διδασκαλία.
- Απαιτείται καλός σχεδιασμός και στενή συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών.

Έρευνα:

- Δύο έρευνες από τα πρώτα χρόνια διερεύνησης της εποχιακής διδασκαλίας καταλήγουν σε αρνητικά αποτελέσματα σχετικά με την αποτελεσματικότητά της τόσο στην επίδοση των μαθητών όσο και στη στάση τους απέναντι στα συγκεκριμένα μαθήματα που διδάσκονταν κατά εποχές (D. Raphael et al., 1986, 36, D. J. Bateston, 1990, 233).
- Δύο διδακτορικές διατριβές, οι οποίες αναφέρονται στις στρατηγικές διδασκαλίας και στον σχεδιασμό μιας 90λεπτης διδασκαλίας με γνώμονα την εποχιακή διδασκαλία day₁/day₂ και 4/4 semester αντίστοιχα καταλήγουν σε αποτελέσματα υπέρ της εποχιακής διδασκαλίας (R. H. Bryant, 1995, C.K. Louden, 1997).

Επιπτώσεις της εποχιακής διδασκαλίας στις επιδόσεις των μαθητών

- Σημειώνονται διαφορές μεταξύ των αποτελεσμάτων των ερευνών, αλλά και μεταξύ των εμπειριών από την καθημερινή πράξη.
- Οι τάξεις που διδάχθηκαν με εποχιακή διδασκαλία σημείωσαν όμοιες ή κατώτερες επιδόσεις σε σύγκριση με τις τάξεις που διδάχθηκαν με την παραδοσιακή διδασκαλία. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι οι εκπαιδευτικοί που δίδασκαν με εποχιακή διδασκαλία ακολουθούσαν κατά κανόνα τις ίδιες μεθοδολογικές προσεγγίσεις τις οποίες εφάρμοζαν και στην παραδοσιακή διδασκαλία τους.

Προτάσεις:

- δεν αρκεί η συγκέντρωση και η επεξεργασία των περιεχομένων διδασκαλίας, αλλά απαιτείται η εμβάθυνση σε προβλήματα – κλειδιά.
- μαζί με την εποχιακή διδασκαλία πρέπει να αναθεωρηθούν οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις των διδασκόμενων μαθημάτων.
- είναι απαραίτητη η εναλλαγή των προσφερόμενων ερεθισμάτων εντός του ίδιου μαθήματος προκειμένου να διατηρηθεί η δραστηριοποίηση των μαθητών και να αποφευχθεί η πλήξη και η εξάντληση του μαθητή.

Βιβλιογραφία

- L. Canady & M. D. Rettig (1995)
Block Scheduling. A Katalyst for Change in High Schools.
- H. Kamm (2000)
Epochenunterricht. Grundlagen-Modelle-Praxisberichte